

VODNÁ DOPRAVA AKO PODMIEŇUJÚCI FAKTOR A NÁSTROJ ROZVOJA TURIZMU MEDZIBODROŽIA

WATER TRANSPORT LIKE THE CONDITIONAL FACTOR AND TO WAYS FOR DEVELOPMENT OF TURIZM OF MEDZIBODROZIE

Eva Filová, Jarmila Sosedová¹

Abstrakt: Poloha regiónu Medzibodrožie vytvára predpoklady pre rozvoj vodnej turistiky a rozvoj podnikania v rámci infraštruktúry cestovného ruchu. Popisujú sa prírodné, kultúrne a iné špecifiká tejto oblasti. Analyzujú sa súčasné plavebné podmienky predovšetkým na rieke Bodrog

Kľúčové slova: rieka Bodrog, Medzibodrožie, cestovný ruch, vodná turistika

Summary: The locality of the Medzibodrog region creates suppositions for tourist development, especially in waterway tourism. This region is specified by unique nature and also culture. My thesis analyses actual fairway conditions, especially on river Bodrog

Key words: river Bodrog, Medzibodrožie, tourist traffic, touring by water,

1. ÚVOD

Cestovný ruch sa v dvadsiatom storočí stal významným sociálnym a ekonomickým fenoménom. Podľa Svetovej organizácie cestovného ruchu (WTO) budú rozvoj turizmu začiatkom 21. storočia ovplyvňovať viaceré trendy, medzi ktoré možno o.i. zaradiť využívanie nových informačných technológií pri ponuke a distribúcii produktu, orientáciu na image cieľových miest – centier turizmu – ako predpoklad zvýšenia ich atraktívnosti a prítlačivosti a v neposlednom rade rastúce preferencie účastníkov cestovného ruchu orientované na pohodlie, zjednodušenie a zrýchlenie procesu cestovania, t.j. kvalitu a dostupnosť cieľových miest. Turizmus v tomto zmysle predstavuje odvetvie, ktoré má prierezový charakter a na jeho realizácii sa priamo podieľa celý rad ďalších odvetví, medzi ktorými kľúčové postavenie o.i. zaujíma doprava. Prognózované tempo rastu turistického ruchu o cca 2,5 % ročne je determinované nielen rastom dôchodkov a vzdelanostnej úrovne, ale práve rozvojom dopravy, nárastom rozsahu voľného času i zmenami životného štýlu.

Pri skúmaní interakcie medzi rozvojom turizmu a regionálnym rozvojom je potrebné analyzovať predovšetkým vonkajšie prostredie cestovného ruchu – ekonomické (kúpna sila, životné náklady, hospodársky rast, nezamestnanosť, podmienky podnikania, prístup

---

¹Ing. Eva Filová, Žilinská univerzita v Žiline, F–PEDAS, Katedra vodnej dopravy, Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina, e-mail: Eva.Filova@fpedas.uniza.sk

doc. Ing. Jarmila Sosedová, PhD., Žilinská univerzita v Žiline, F–PEDAS, Katedra vodnej dopravy, Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina, e-mail: Jarmila.Sosedova@fpedas.utc.sk

k úverom, zahraničné investície ap.), sociálne (rozsah dovolenky a voľného času), technologické a ekologické – a to vo väzbe na konkurenciu. Významným faktorom ovplyvňujúcim rozvoj hospodárstva je technologické prostredie, pričom z hľadiska turizmu ide predovšetkým o rozvoj dopravy, vrátane nadväznej infraštruktúry. Ďalším nevyhnutným predpokladom rozvoja cestovného ruchu je zohľadňovanie environmentálnych aspektov (ekologické prostredie) pri rešpektovaní kritérií a podmienok trvalo udržateľného rozvoja.

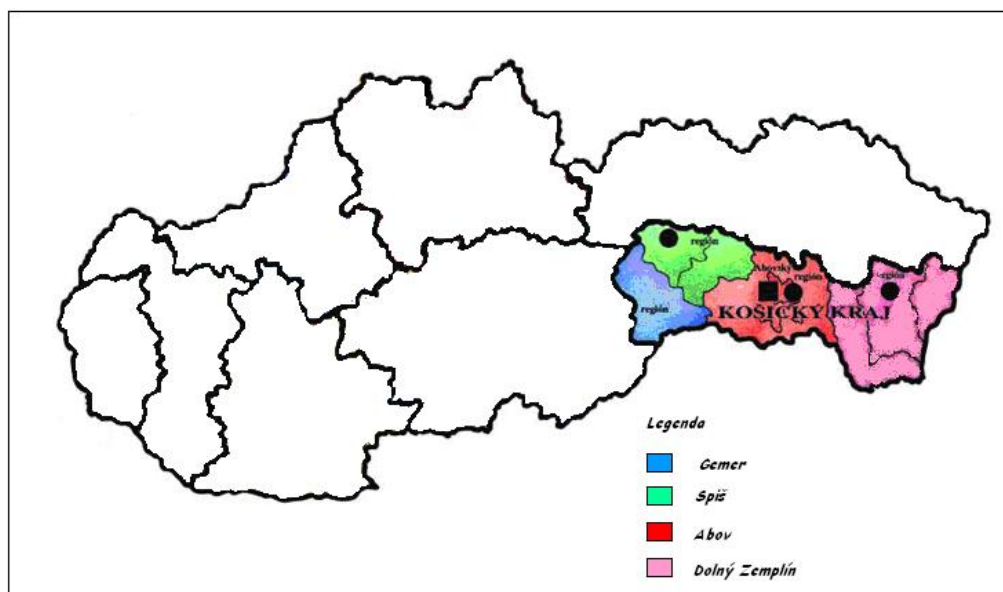
Na tvorbe tohto synergického efektu – t. j. vzájomnej súvislosti a podmienenosti medzi zlepšením stavu dopravnej obslužnosti, prístupnosti regiónu a jeho návštevnosťou spolupôsobí doprava nielen ako celok, ale i jej jednotlivé módy. V tomto zmysle a s ohľadom na potrebu zatriktívnenia daného regiónu i prostredníctvom rozvoja voľnočasových aktivít vystupuje do popredia práve vodná doprava. Tá sa na zmysluplnom a aktívnom využívaní voľného času zo strany návštevníkov / turistov môže podieľať prostredníctvom rozvoja turistickej (vyhliadková plavba, plôplavba), rekreačnej a športovej plavby (rafting, kanoistika, vodné ródeo ap.) na uzatvorených vodných plochách (jazerá, priehrady) a na splavných prirodzených / kanalizovaných vodných cestách (rieka, derivačný kanál).

Jedinečným príkladom regiónu, v ktorom možno tieto prístupy navzájom skĺbiť a posúdiť dosiahnuté efekty, je Medzibodrožie.

2. TURIZMUS A MEDZIBODROŽIE

Ostrov v nás vyvolávajú pocit exotiky, bezpečia, úkrytu pred zvyškom sveta. Miesto, kde je všetko zachované tak ako v biblickom raji. Jeden takýto ostrov máme aj neďaleko od nás. Je to skutočný ostrov, ktorý je obkolesený tromi riekami a spojený s okolitým svetom len niekoľkými mostami. Ostrov ticha, kde večer počuť len kľkanie žiab a spev slávika. Je už málo regiónov, ktoré majú takú silnú identitu a charakter. Medzibodrožie.

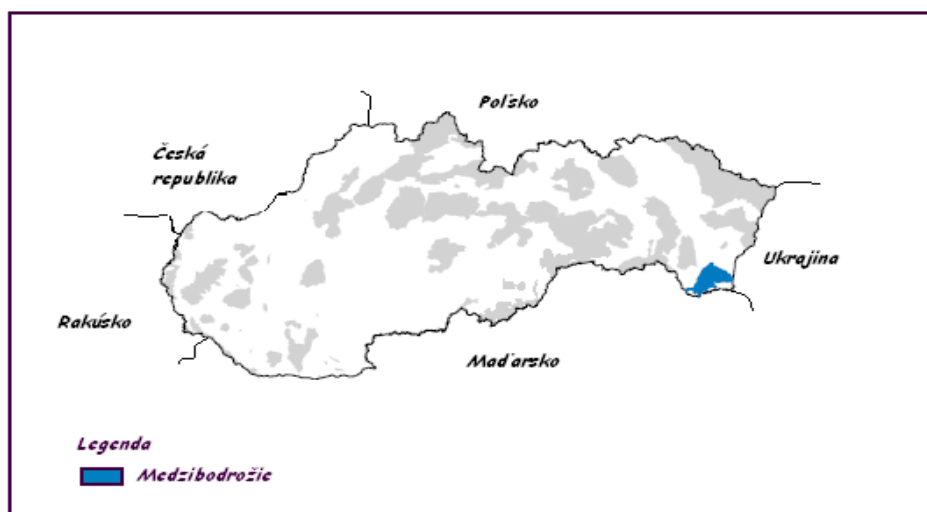
Po stránke štátneho a verejnoprávneho usporiadania je Medzibodrožie súčasťou Košického samosprávneho kraja. Košický samosprávny kraj tvoria štyri regióny – Abov, Gemer, Spiš a Dolný Zemplín (obr.1). [10,7]

Zdroj: Ing. Eva Filová

Obr. 1 - Regionálne členenie Košického kraja

Medzibodrožie sa nachádza v južnej časti Dolného Zemplínu, ktorý sa rozprestiera v juhovýchodnom cípe Slovenskej republiky (obr. 2).

Zdroj: Internet

Obr. 2 - Poloha Medzibodrožia na území Slovenskej republiky

Medzibodrožie je mikroregiónom regiónu Dolný Zemplín. Na východe je ohraničený hranicou s Ukrajinou, na juhu s hranicou s Maďarskom, zo severu a západu ohraničujú oblasť rieky Latorica a Bodrog. Tieto rieky – okrajovo aj Tisa – sú aj hlavnými vodnými tokmi regiónu. K tejto oblasti sa zvyknú priradovať aj niektoré obce mimo tohto ohraničenia ako napr. Ladmovce, Zemplín, Slovenské Nové Mesto a obce Tokajskej oblasti.

Slovensko – maďarská štátna hranica rozdeľuje Medzibodrožie na dve časti, a to na horné Medzibodrožie a dolné Medzibodrožie. K Slovensku patrí oblasť horného Medzibodrožia, pričom dolné Medzibodrožie je už súčasťou Maďarskej republiky. Horné Medzibodrožie je historicky, kultúrne, geograficky a čiastočne aj ekonomicky silne previazané s maďarskou stranou Medzibodrožia.

Miestni obyvatelia horného Medzibodrožia na základe viacerých faktorov delia oblasť na štyri menšie oblasti, a to na:

- okolie Latorice (Čierna nad Tisou, Leles, Solnička, Svätá Mária a Zatín),
- okolie Karča (Biel, Malý Horeš, Veľký Horeš, Pribeník, Veľký Kamenec atď),
- okolie Tisy (Veľké Trakany, Malé Trakany),
- okolie Bodrogu (Streda nad Bodrogom, Somotor, atď).

Jednotlivé oblasti majú predpoklady pre úspešný rozvoj vidieckeho turizmu. Hlavnou oporou tohto tvrdenia je silná kultúrna identita, otvorenosť, priateľstvo, tolerancia, inštitucionálne zázemie pre komunitne orientované formy rozvoja vidieckych mikroregiónov a zapájania občanov do rozhodovania a v neposlednom rade taktiež existencia príkladov funkčných verejno-súkromných partnerstiev. Samozrejme existujú aj určité prekážky, ktoré sa však dajú prekonať vhodne nastavenou spoluprácou a výmenou skúsenosti so zahraničnými regiónmi. Jedným z najväznejších problémov je ekonomický úpadok riedko osídlených vidieckych území, ktoré sa postupne vyľudňujú a ich populácia starne. [11,12]

2.1. Prírodné a klimatické pomery Medzibodrožia

V celoštátnom, ale aj v európskom meradle je jedinečné, že sa na tak malom území ako je Medzibodrožie možno stretnúť s tak rozmanitou prírodou a geografickou biodiverzitou krajiny. Na pomerne malom území, s prekonaním nepatrných vzdialenosti, možno robiť výlety na riekach Bodrog, Latorica a Tisa v unikátnej prírodnej scenérii. Možno spoznať Medzibodrožie ako krajinu s výnimočnými prírodnými danosťami.

Zdroj: Internet

Obr. 3 - Prírodné podmienky rieky Bodrog

Medzibodrožie je súčasťou Východoslovenskej nížiny. V južnej časti sa z okolitej roviny dosť výrazne vynímajú Zemplínske vrchy, ktoré majú mierne rezaný reliéf. Do pohoria hlboko zasahuje Černochovska priekopová prepadlina. Monotónnosť nížiny narušujú aj izolované kryhy tvorené vulkanitmi, akými sú napríklad Chlmecké pahorky, Tarbucka, Veľký vrch nad Brehovom a Somotorská hora.

Medzibodrožie má charakter typickej nížinnej krajiny, spestrenej riečnou sieťou, agradačnými valmi riek, systémom izolovaných alebo len čiastočne prepojených mŕtvych ramien riek, eolických jazierok, sériou pieskových presypových dún a niekoľkými vyvýšeninami sopečného pôvodu. Tieto faktory zohrávajú rozhodujúcu úlohu v tom, že napriek zdanlivej jednotvárnosti, ako aj antropogénnym zmenám, je tunajšia príroda neobyčajne mnohotvárna a bohatá na vzácne, zaujímavé, jedinečné spoločenstvá rastlín a živočíchov. Vyskytuje sa tu celá škála rastlinných spoločenstiev, ako vodné, močiarné, pobrežné, lúčne a pasienkové, mäkké a tvrdé lužné lesy, dubohrabiny, agátové háje, krovinaté spoločenstvá, slaničné lúky, vegetácia pieskov, andezitov a ryolitov.

Podstatnú časť Východoslovenskej nížiny zaberá povodie rieky Latorica. Tá na naše územie priteká z Ukrajiny a po sútoku s Ondavou vytvára rieku Bodrog. V jej okolí sa vytvorili typické formy nížinných lužných formácií so slepými ramenami, močiarimi a rašeliniskami, pričom sa ako nikde inde na východnom Slovensku podarilo uchovať pôvodný ráz krajiny aj s riečnymi jazerami. Vysoká prírodná hodnota územia dala v roku 1990 podnet na vznik Chránenej krajinskej oblasti Latorica, ktorá zahŕňa celé okolie toku Latorice, dolný tok Laborca a Ondavy a okolie Bodrogu. Chránená krajinná oblasť Latorica bola vyhlásená za účelom zabezpečenia zvýšenej ochrany na Slovensku vzácnych

a jedinečných vodných a mokradných biotopov. V roku 1993 bola časť tohto územia zapísaná medzi medzinárodne významné mokrade, tzv. Romsarské lokality pod názvom RL Latorica. Časť mikroregiónu spadá aj do sústavy chránených území členských krajín Európskej únie – NATURA 2000.

Hlavným cieľom NATURA 2000 je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov a druhov na území štátov Európskej únie. Sústavu NATURA 2000 tvoria chránené vtáčie územia vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a územia európskeho významu s cieľom ochrany ostatných vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

V Medzibodroží sa nachádzajú dve národné prírodné rezervácie a desať prírodných rezervácií. Táto sieť vznikla postupným vývojom zhruba od roku 1953 po rok 1994. Medzi národné prírodné rezervácie patria územia lužných lesov Latorický luh I a II a najvýznamnejšie nálezisko korytnačky močiarnej Tajba. Prírodné rezervácie tvoria izolované korytá bývalého toku rieky Tisa – Dlhé a Krátke Tice, zazemnené mŕtve rameno-Rašelinisko Bôľ, hniezdište vzácného vodného vtáctva – Biele jazero, slanisko – Horešské lúky, nálezisko endemických rastlín na pieskovom podklade – Poniklecová lúčka, piesčité úbočie vulkanického komplexu – Tarbucka, ako aj jedna z najkrajších xerothermných lokalít na Slovensku, na pravom brehu Bodrogu – Kašvár, xerothermná flóra skál v Slanských vrchoch – Bačkovská dolina a jelšový slatinový lesný komplex – Zemplínska jelšina.

Väčšina najzachovalejších močiarnych a vodných spoločenstiev sa nachádza pozdĺž rieky Latorica v medzihrádzovom priestore. Hydrologický význam územia je určovaný riekou Latorica a jej prítokmi, ktorej systém ramien a mŕtvych ramien je dôležitý pri zmierňovaní záplav a pre samočistiace procesy. Existencia všetkých mokradných biotopov je závislá od periodických záplav v pred vegetačnom a vegetačnom období. Veľmi cenné vlhké lúčne spoločenstva s rozsiahlejšími zníženinami s osobitnou flórou a faunou sa nachádzajú v južnej časti územia. Najvýznamnejším a najhodnotnejším klimaxovým spoločenstvom v území sú mäkké a tvrdé lužné lesy, ktoré tu navyše vytvárajú komplexy s charakteristickými, dnes už veľmi zriedkavými mokradnými biotopmi.

Nachádza sa tu 227 rastlinných druhov, ktoré sú zaradené do zoznamu ohrozených taxónov flóry Slovenskej republiky, z ktorých 26 sa vyskytuje výhradne len v tejto oblasti. Počet ohrozených druhov živočíchov je tiež niekoľko sto, z ktorých možno uviesť najväčšiu koncentráciu výskytu korytnačky močiarnej na Slovensku a faunu rýb. Z hľadiska krajinných prvkov veľmi zaujímavé svojské, a neopakovateľné sú časti inundácie Latorice, Tisy a Bodrogu, bývalých koryt rieky Tisa (Tice a Karča), rozsiahle lúky a pastviská s pieskovými dunami a eolitickými jazierkami, nádherný rozhľad z riečnych hrádzí a neobyčajne široká panoráma troch skupín vulkanických vyvýšenín presahujúcich 250 m.n.m. [7]

Medzibodrožie leží v prechodovom pásme medzi oceánskou a pevninskou klímou. Z toho dôvodu je veľká časová premenlivosť počasia a tým aj všetkých meteorologických prvkov.

Klimatické pomery ovplyvňujú cestovný ruch, pretože sú dôležitým lokalizačným faktorom pri výbere strediska cestovného ruchu, ovplyvňujú dĺžku letnej a zimnej sezóny. Teplota vzduchu je limitujúcim faktorom, najmä pre letnú rekreáciu pri vode. Oblasť Medzibodrožia sa vyznačuje slnečným, teplým, mierne suchým podnebím s pomerne chladnou zimou. Zemlín je po Podunajskej nížine druhou najteplejšou oblasťou Slovenska. Priemerná ročná teplota vzduchu (zistená na meteorologickej stanici Somotor) dosahuje 9,4

°C. Priemerný počet letných dní s maximálnou dennou teplotou nad 25°C je 67,2. Priemerné ročné teploty vody v hlavných recipientoch sa pohybujú od 8,4 °C do 11,3°C a v najteplejších letných mesiacoch jún, júl a august sú mesačné priemery od 14,7 °C do 23,1°C. Od mája do septembra sú priemerné mesačné teploty vody od 12 °C až 15°C, vyššie teda ako v ostatnej časti roka.

2.2. Kultúrno – historické pomery Medzibodrožia

Rozmanitú prírodu a geografickú biodiverziu krajiny Medzibodrožia dopĺňajú okrem iného aj historické a kultúrne pamiatky. Nachádza sa tu množstvo malebných kostolíkov a kaštieľov. Medzi najvýznamnejšie a najzachovalejšie kaštiele tejto oblasti patrí Rákocziho kaštieľ v Borši, kaštieľ Szerdahelyiovcov v Strede nad Bodrogom, za zmienku stojí aj Leleský kaštieľ premonštrátov.

Rákocziho kaštieľ je renesančným kaštieľom, ktorý bol postavený v roku 1579. Dňa 27. marca 1676 sa tu narodil František Rákoczi II. Podľa inventárneho súpisu obcí z roku 1631 budova kaštieľa už vtedy bola rozšírená o severozápadnú baštu a o severné dámske palácové krídlo. Do roku 1638 bolo dostavané južné palácové krídlo s izbami pre hostí a pravdepodobne aj južná bašta, ktorej ruiny môžeme vidieť aj dnes. V roku 2005 bolo zrekonštruovaných viac miestností na prízemí a v roku 2006 bola obnovená pamätná izba, v ktorej sa narodilo knieža. Podľa plánov sa v kaštieli má zriadiť múzeum, konferenčná sála, knižnica, internetová kaviareň, hotel a reštaurácia.

Kaštieľ Szerdahelyiovcov je bývalým hradom, ktorý bol postavený v renesančnom štýle. V roku 1670 ho dal zbúrať generál Spork. Ale už začiatkom 18. storočia na mieste hradu dal Ladislav Vécsey vystavať svoje sídlo kaštieľ.

Kaštieľ premonštrátov v Lelesi pochádza z 12. storočia, jeho súčasťou je i kláštorný kostol. Kláštor je renesančná stavba štvorkrídlového uzatvoreného pôdorysu. Kaštieľ bol zasvätený sv. Krížu. Nachádza sa tu aj románska kaplnka sv. Michala, ktorú postavili súčasne s kláštorom v druhej polovici 12. storočia. Neskôr v 14. storočí ju ozdobili gotickými freskami. Nachádza sa tu aj gotický kamenný most sv. Gottharda zo 14. storočia. Bol postavený nad bývalým korytom rieky Tisa a je to najstarší kamenný most v Karpatskej doline.

Pri potulkách krajinou možno natrafiť aj na jediný hrad, presnejšie zrúcaninu hradu vo Veľkom Kamenci. Na vrchole kopca týčiaceho s nad obcou stoja múry Veľkokameneckého hradu, ktorý je dominantou celého okolia. V prírodnom amfiteátri pod hradom sa zvyknú konať kultúrne akcie. Kameň opusteného hradu bol použitý ako stavebný materiál pre Fischerov kaštieľ, ktorý dnes slúži ako škola. Pri príležitosti osláv vstupu Slovenska do Európskej únie bol v obci začiatkom mája 2004 otvorený tzv. Európsky park.

V obci Malý Kamenec, nad ktorou sa rozprestiera piesčité úbočie vulkanického komplexu Tarbucka, funguje Dom ľudových tradícií s ukážkami starých remesiel.

Dedina pri močaristých mŕtvych ramenách Bodrogu s názvom Klin nad Bodrogom, ukrýva jednu zaujímavú historicko – architektonickú pamiatku. Je ňou romantický kamenný kostolík z 13. storočia, postavený v ranogotickom slohu. Používaný bol pravdepodobne do konca 17. storočia. Stavba čiastočnou zrúcaninou, ale aj napriek tomu si zachovala svoje čaro.

Mikroregión Medzibodrožie je bohatý nielen na históriu, ale aj na kultúru. Každá obec usporadúva „Deň obce“, pričom niekedy je to aj dvojdná slávnosť. Rozmanitosť kultúrnych akcií dotvárajú mimovládne organizácie a združenia umelcov. Každoročne sa usporadúvajú

rôzne festivaly a súťaže. Ide napríklad o medzinárodné stretnutie folklórnych súborov v Malom Kamenci, tekvicový festival v Strede nad Bodrogom alebo o jazdeckú súťaž koní v Pribeníku. V tejto obci sa nachádza tiež „Galéria národov“, ktorá slúži ako miesto rôznych výtvarných vernisáží a výstav.

2.3. Medzibodrožie a vinohradníctvo

Medzibodrožie nie je len kraj rozsiahlych nížin s množstvom vodných plôch, riečnych zákutí, ale je známy aj ako Tokajská vinohradnícka a vinárska oblasť. Tokajské víno získalo na sláve nielen v Európe, ale aj v ostatných svetadieloch.

Prvopočiatky pestovania viniča v tejto oblasti spadajú do obdobia nadvlády Rimanov. Je všeobecne známe, že Rimania mali k hroznu a obzvlášť k vínu mimoriadne pozitívny vzťah. Po úpadku Rímskej ríše pokračovali v pestovaní viniča starí Slovania. Z tohto obdobia sa odvíja aj pomenovanie celej oblasti. Podľa historických prameňov je odvodené od staroslovenského slova stokaj, čo v preklade znamená sútok dvoch riek – Bodrogu a Latorice.

V jednotlivých obciach sa každoročne okrem už uvádzaných festivalov a súťaží, usporadúvajú vinobrania a s tým spojené degustácie vín. Návštevníci môže navštíviť nespočetné množstvo vinných pivníc, ktoré pochádzajú z 12. – 14. storočia. V historických pivniciach so spleťou podzemných chodieb ponúkajú ich majitelia degustáciu archívnych tokajských vín a niekde aj ochutnávku miestnych kulinárskych špecialít.

3. VODNÉ TOKY MEDZIBODROŽIA

Horné Medzibodrožie niekedy charakterizovali tri – na kratších či dlhších úsekoch súbežne tečúce údolia riek – Latorica, Tice a Karča a medzi nimi ležiace vyššie a menšie vyvýšeniny, resp. kopce. Nadnes už z troch pôvodných riek zostala iba Latorica, ktorá spolu s riekou Bodrog ohraničuje oblasť Medzibodrožia zo severu a západu. Tieto rieky sú aj hlavnými vodnými tokmi tejto oblasti. Okrajovo sem možno zaradiť aj riekou Tisu.

Okolie Latorice a Bodrogu je posledným zvyškom krajiny, aká sa kedysi rozprestierala na celej Východoslovenskej nížine, ale aj na Žitnom ostrove alebo v Poiplí. Boli to krajiny lužných lesov pretkaných nekonečnou pavučinou riek a ich ramien. Tieto rieky – a nielen tieto – už však stratili svoj charakter. Stali sa narovnanými, znečistenými a nudnými kanálmi. Smutnými ukázkami „vítazstva nad živlom“. Ostalo len Medzibodrožie.

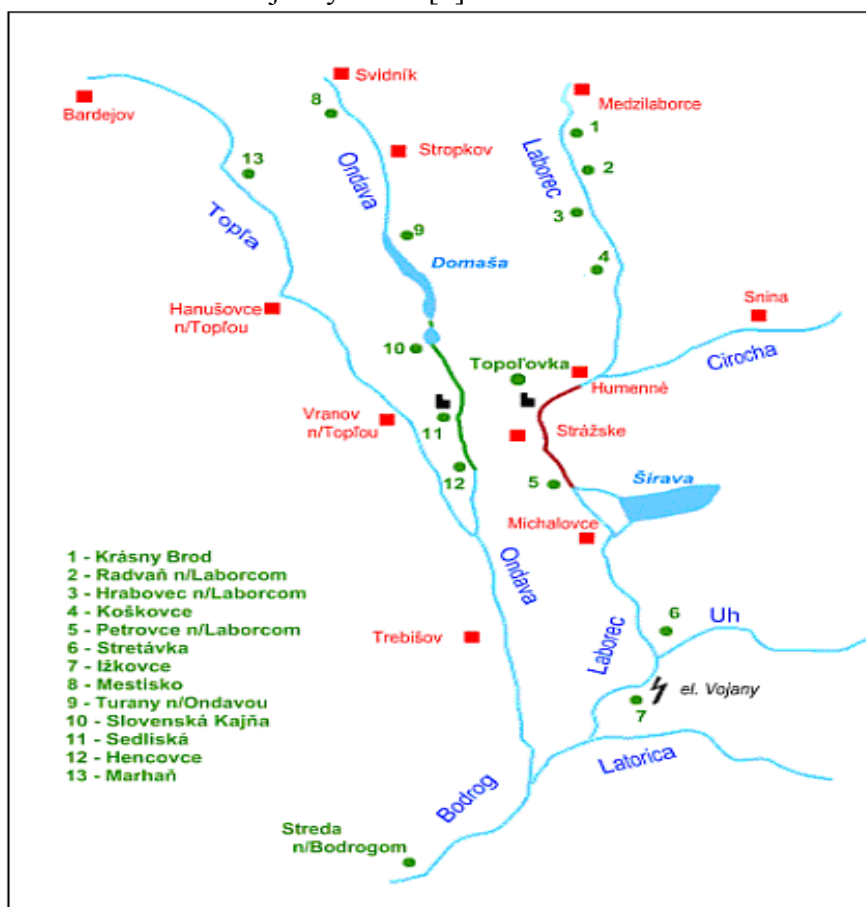
Latorica a Bodrog sa tiež trochu zmenili – na jednej strane je voda viac znečistená, žiaľ, najmä vplyvom toho čo prichádza z Ukrajiny, na druhej strane ale pribudlo vodné vtáčstvo, vrátili sa korytnačky a na mnohých miestach došlo k prirodzenej obnove mŕtvych ramien. [9]

3.1. Povodie rieky Bodrog

Povodie rieky Bodrog predstavuje zložitý riečny systém skladajúci sa zo štyroch hlavných riek (Latorica, Laborec, Uh, Ondava) vzájomne sa stretávajúcich na malom priestore, čo má nepriaznivý dopad na tvorbu veľkých vôd a povodňových situácií v tejto oblasti (obr.4). Z uvedených štyroch riek sa len povodia riek Laborec a Ondava nachádzajú na našom území. Všetky uvedené rieky pramenia na južných úbočiach východných Karpát, odkiaľ tečú ako bystriny s veľkým spádom, ktorý rýchlo stratia v nížine, do ktorej stekajú. Rieka Latorica priteká na naše územie z Ukrajiny a má celkovú dĺžku 188 km. Horná časť toku dosahuje značný sklon, nad Mukačevom prechádza do nížiny, kde sklon až po ústie

postupne klesá. Niekoľko kilometrov nad sútokom s Ondavou priberá veľký pravostranný prítok Laborec. Prítokom Laborca sa doteraz pretiahnutý, zalomený tvar povodia Latorice mení na vejárovitý. Náhla zmena sklonu bola príčinou veľkej meandrovitosti toku a malý sklon v nížinnej časti spomaľoval odtok veľkých vôd, takže v minulosti dochádzalo k veľkým plošným záplavám na Ukrajine i u nás. Na našom území je typickou nížinnou riekou, kedysi s množstvom ramien, ktoré po stáročia zatápala. V súčasnom období (úpravou jej koryta) došlo k zrýchleniu odtoku, avšak i tak si zachováva charakter typickej nížinnej rieky.

Ondava spolu s Topľou – svojim najväčším prítokom – odvodňuje celú západnú časť Nízkych Beskýd. Od prameňa tečie Ondava smerom juhovýchodným po Stropkov, odkiaľ si až po sútok s Latoricou zachováva južný smer. [8]

Zdroj: Internet

Obr. 4 - Situácia vodných tokov na východnom Slovensku

Sútokom Ondavy s Latoricou vzniká samotný Bodrog, ktorý má po ústie do Tisy dĺžku 65 km, z toho na území Slovenska len 15,17 km. Skôr než opustí územie Slovenska, priberie z pravej strany Roňavu dlhú 41,3 km, ktorá v dĺžke 14 km tvorí hraničný tok. Rieka od sútoku Ondavy s Latoricou po štátnu hranicu s Maďarskou republikou je po ľavej strane ohradzovaná v dĺžke 14,8 km. Po pravej strane je Bodrog ohradzovaný od Ladmoviec po štátnu hranicu v dĺžke 7,3 km. Časť toku pretekajúca našim územím má šírku cca 50 m a dostatočnú hĺbku miestami až 9 m.

Rieky Uh a Latorica boli ohradzované v úseku od štátnej hranice s Ukrajinou. Ohradzovaním jednotlivých vodných tokov, najmä však riek Uh a Latorica, došlo k zmene prietokového a hladinového režimu.

Prietočnosť upravovaného koryta Bodrogu sa postupne rokmi znížila. V dôsledku vzdutia od rieky Tisy, ako aj vplyvom výstavby vodného diela Tiszalok, dochádza k sedimentačným procesom a k zanášaniam koryta. Počas vodohospodárskych úprav na Východoslovenskej nížine bolo celkom zregulovaných a upravených 316 km vodných tokov a vybudovaných 453 km ochranných hrádzi.

Pre zachytávanie veľkých vôd na Medzibodroží bol vybudovaný polder Beša a tzv. Kucanský polder, ktoré slúžia ako suché nádrže. Polder Beša je významnou suchou nádržou o objeme 53 mil. m³, vybudovanou za účelom zníženia povodňovej vlny Laborca a Latorice až o 600 m³.s⁻¹ v záujme dodržiavania dohody s Maďarskou republikou o maximálnom prietoku a hladine Bodrogu v Strede nad Bodrogom.

Povodie Bodrogu pokrýva sústava riek, ktoré predstavujú vejár s približne rovnakou dĺžkou hlavných tokov. To zapríčiňuje, že povodňové kulminačné prietoky pri celoplošnom zasiahnutí zrážkami alebo topení snehu sa spravidla stretávajú s malým časovým posunom. Len Latorica sa zvyčajne oneskoruje o 1 – 3 dni, čo je zapríčinené väčšou dĺžkou toku a značnými inundačnými priestormi v rovinatej oblasti dolného úseku toku. Vyšetrenie pravdepodobnosti výskytu povodní poukazuje na skutočnosť, že prevláda zimný režim, najmä na Latorici a Uhu, na Laborci a Ondave sa režimy vyrovnávajú. Prevažuje výskyt povodní v zimnou polroku (XI –IV), v ktorom sa vyskytuje priemerne 70 % najväčších kulminačných prietokov. Najčastejšie sa vyskytujú povodne v mesiaci marec (pravdepodobnosť 21 – 30 % všetkých povodní). Najmenej je zastúpený mesiac september. Výnimku tvorí oblasť Vihorlatu charakterizovaná profilom Okna – Remetské Hámre, v ktorej je mesiac september zastúpený 6 % výskytu. [8]

Hladinový režim tokov je závislý od prietokového režimu a vývoja riečnej siete. V oblasti Východoslovenskej nížiny je veľmi poznačený vodohospodárskymi, ale aj inými zásahmi v povodí. Úpravy tokov, vybudovanie vodných nádrží, hatí, ale aj erózna činnosť vody a iné ľudské zásahy menia nielen odtokový, ale aj hladinový režim. Tento je vďaka vodným nádržiam čiastočne regulovateľný a regulovaný, čo sa kladne prejavuje najmä počas nízkych a povodňových prietokov. Pred úpravami dochádzalo k rozsiahlym záplavám, ktoré nebolo možné ovládať. Najviac sa to prejavilo v jarných mesiacoch, keď rozliata voda nemohla včas gravitačne odtiecť do recipientu.

Po vykonaní základných vodohospodárskych úprav sa situácia podstatne zlepšila, ale úplne sa neodstránila hrozba nepriaznivých následkov povodní. Ochranné hrádze dimenzované na Q₁₀₀ nedosahujú v súčasnosti ochranu ani na Q₂₀. Najhoršia situácia je najmä na Uhu a Bodrogu, kde v ostatných 20 rokoch došlo viackrát ku kritickej povodňovej situácii. Po ohradzovaní tokov na Východoslovenskej nížine došlo k vzostupu maximálnych hladín, čo dokazuje napr. aj porovnanie maximálnych hladín v Strede nad Bodrogom z roku 1924, keď pri prietoku 1160 m³.s⁻¹ mala táto hodnotu 99,60 m. n. m., zatiaľ čo v súčasnosti je to až 101,24 m. n. m., čo prekračuje o 0,44 m medzinárodne dohodnutú hladinu. Táto zmena hladín pri rovnakom pretoku je nielen v dôsledku ohradzovania riečného systému na Východoslovenskej nížine, ale aj vzdutia od vodného diela Tiszalok a zníženia prietocnej kapacity koryta Bodrogu. Jeho vplyv na hladinový režim sa prejavuje najviac pri malých a stredných vodných stavoch. Pred vybudovaním vodného diela bol pozorovaný najnižší vodný stav dňa 20. 9. 1950, a to 1,08 m. Predstavuje to zvýšenie minimálnej hladiny o 1,22

m. Na tokoch Východoslovenskej nížiny sa pozoruje všeobecný trend zanášania a zarastania brehov, čím sa znižuje profil i sklon a zároveň zväčšuje drsnosť. To má za následok, že v súčasnom stave neodvedú korytá 100 ročný prietok a ich kapacita je len na úrovni prevedenia $Q_{10} - Q_{20}$, na Latorici Q_{50} , a to pri maximálnych prietokových hladinách. Nedostatočná kapacita sa v ostatných rokoch prejavila na Bodrogu, kde došlo štyrikrát k dosiahnutiu a prekročeniu maximálnej hladiny v Strede nad Bodrogom. Maximálne hladiny dosahujú úroveň 8 až 10 m nad niveletou dna, a to na Uhu v priebehu jedného a na Latorici a Bodrogu v priebehu 3 – 4 dní. [8]

Vodomerné stanice sa na tokoch umiestňujú tak, aby umožnili spoľahlivé pozorovanie a meranie vodných stavov, prietokov a prípadne ďalších hydrologických prvkov. Okamžitý prietok nie je zatiaľ možné stanoviť priamo v určitom profile toku. Preto je potrebné pozorovať taký prvok, ktorý je bezprostredným a ľahko merateľným nepriamym ukazovateľom okamžitého stavu odtokového procesu z povodia a pritom je vo veľmi tesnom vzťahu ku prietoku. Takýmto prvkom je úroveň hladiny vody v toku.

Na Bodrogu sa vodný stav pozoruje na dvoch odpočtových miestach:

- na kolmej odpočtovej stupnici, ktorá je umiestnená na pilieri cestného mosta v Strede nad Bodrogom (r. km 59,93),
- na šikmej odpočtovej stupnici umiestnenej na pravom brehu v r. km 54,95.

Z dlhodobých pozorovaní vyplýva, že rieka Bodrog kulminuje v mesiacoch marec a apríl a najmenej vody je v letných mesiacoch.

Štátna plavebná správa v Plavebnej vyhláške č. 1 /1999 pre Bodrog v čl. 3 vymedzuje pravidlá pre plavbu na Bodrogu, kde medzi parametrami vodnej cesty je definovaná:

- minimálna plavebná hladina 230 cm / vodočet Streda nad Bodrogom,
- maximálna plavebná hladina 510 cm / vodočet Streda nad Bodrogom.

Minimálna plavebná hladina (230 cm) je v priemere zabezpečená po celý hydrologický rok, avšak maximálna plavebná hladina (510 cm) je v priemere prekročená viackrát. Pre vodnú dopravu na Bodrogu to znamená obmedzenie, ba až zastavenie plavby.

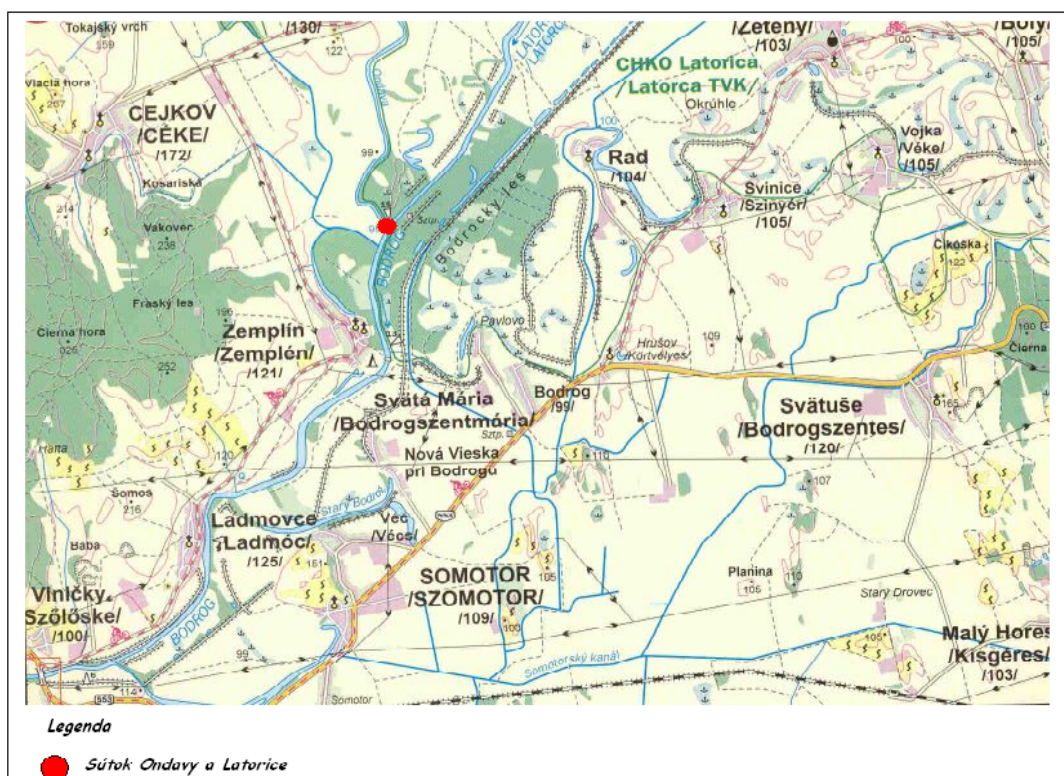
3.2. Splavnosť riek Bodrog a Latorica

Rieka Bodrog vzniká sútokom Ondavy a Latorice (obr.5). Hraničí s Maďarskou republikou na r. km 49,68. Spoločný slovensko – maďarský úsek, od hranice s Maďarskou republikou (r. km 49,68) po ústie rieky Roňavy (r. km 50,75), má dĺžku 1,070 r. km. Od ústia Roňavy (r. km 50,750) po sútok Ondavy a Latorice (r. km 64,850) má dĺžku 14,100 r. km. Celková dĺžka od štátnej hranice s Maďarskou republikou (r. km 49,680) po sútok Ondavy a Latorice (r. km 64,850) je 15,170 r. km.

Bodrog vyzerá byť kdekoľvek aj pri najnižšom vodnom stave, t.j. 230 cm, bez problémov splavný. Ak sú niekde problémy, tak na slovenskej strane, kde občas vidieť trčať z vody zakliesnený kmeň alebo napadané stromy, hlavne v časti od hranice po Sárospatak. Pre porovnanie Bodrog je široký asi ako Váh (úsek Komárno – Kolárovo), splavnosť je však o dosť lepšia, pretože nie je taký plytký. Plytšia časť je na slovenskej strane v blízkosti Zemplínu a za mostom v Sárospataku (v dĺžke asi 150 m). Pod úroveň 230 cm nikdy neklesne, čo je zabezpečené hlavne vzduťím od vodného diela Tiszalök v Maďarsku. Vďaka svojej hĺbke je plavba úplne bezpečná. Vzhľadom na svoju nevelikú šírku sa na rieke nevytvárajú vlny a tak je bez problémov splavná a úplne bezpečná plavba aj na kajakoch či gumených člnoch.

V strede rieky je hĺbka vody medzi cca 2 – 10 metrov aj pri najnižších vodných stavoch. Pri priemerných vodných stavoch, t.j. 430 cm (vodočet Streda nad Bodrogom) má prúd rýchlosť v strede rieky okolo 3 km.h⁻¹, je možná bezproblémová plavby v oboch smeroch bez ovplyvnenia rýchlosti, spotreby atď. [7]

Krása Bodrogu ako rieky s najväčšou možnou kulmináciou na Slovensku vynikne v slnečnom počasí po dňoch, keď sa jeho vodný stav ustáli. Preto záujemcovia o rekreačnú plavbu by mali sledovať vodné stavy a vývoj počasia. Ak je hladina Bodrogu niekoľko dní vysoká, je síce splavný, ale veľmi znečistený. Pieskové pláže sú zmenené na blatisté. Keď sa vodný stav ustáli a je slnečno, vtedy je možné rieku Bodrog vidieť v jej plnej kráse s pieskovými plážami krásnej farby a vodou modrej, modrozelenej či zelenej farby.

Zdroj: Internet

Obr.5 - Slovenská časť rieky Bodrog a okolitý región

Bodrog sa vylieva spravidla každú jar a zatopí veľké slovenské, ale hlavne maďarské územia. Vtedy začína byť splavný väčšinou až v druhej polovici mája alebo začiatkom júna. Dovtedy na niektorých miestach ani nie je poriadne zrejmé, kde je hlavné koryto [6]. Bodrog ústí do rieky Tisa na území Maďarskej republiky pri meste Tokaj (obr.6).

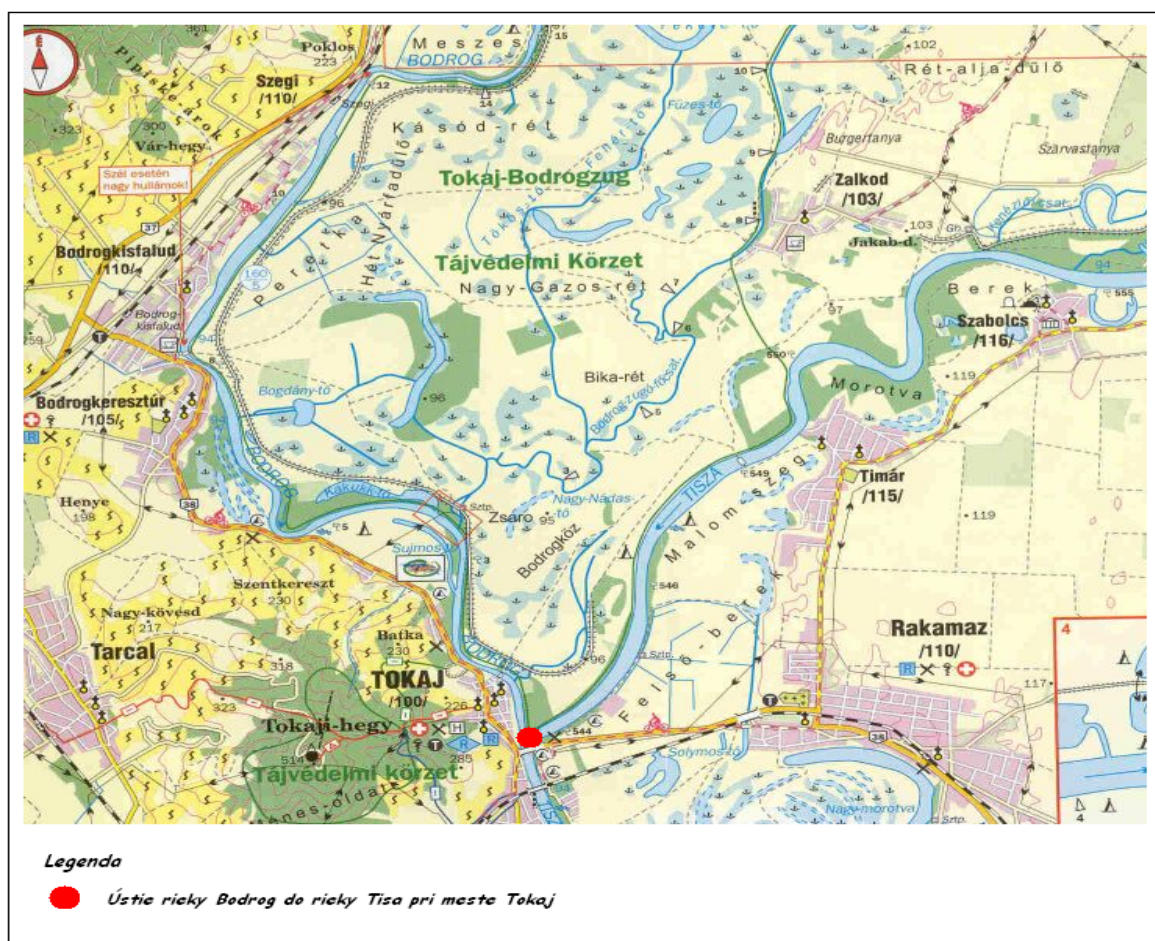
Rieka Latorica priteká na naše územie z Ukrajiny. Na naše územie vstupuje neďaleko Čiernej nad Tisou, tečie západným smerom, príberá Laborec a spája sa s Ondavou. Latorica začína na ústí Ondavy (r. km 0,000). Celková dĺžka rieky na území Slovenskej republiky ja 31,5 km.

Latorica preteká prevažne lužnými lesmi, miestami prerušovanými pasienkami, lúkami. Najkrajšie, najprirodzenejšie sú brehy Latorice medzi sútokom s Laborcom a Ondavou, kde je breh pôvodný, divoký, neupravený a nespevnený, preto vytvára množstvo prírodných zákutí,

ako usadenín, ostrovčekov, výbežkov a zachoval si z veľkej časti aj svoj pôvodný meandrujúci charakter.

Rieku Latorica nie je možné v plnej miere využívať na rekreačné účely, pretože ide o chránené územie a je potrebné rešpektovať zákon o ochrane prírody a krajiny. Splavovanie je možné len bezmotorovými člmi. Najvhodnejšie sú gumené kanoe. Prúd rieky je pokojný, a teda vhodný aj pre menej skúsených vodákov.

Prístup k rieke je najjednoduchší pri moste blízko obce Boťany a pri cestnom moste pri obci Leles. Inak je prístup k rieke dosť problematický, treba počítať s ozajstnou „džungľou“ a „mrakmi komárov“. Skutočnou perlou sú mŕtve ramená, niektoré vyvolávajú predstavu ozajstného dažďového pralesa. Tieto časti sú však vhodné skôr na pozorovanie živočíchov, na plavbu a plávanie sú príliš zarastené a okrem toho niektoré spadajú pod najvyšší stupeň ochrany prírody.

Zdroj: Internet

Obr. 6 - Ústie rieky Bodrog do rieky Tisa pri meste Tokaj

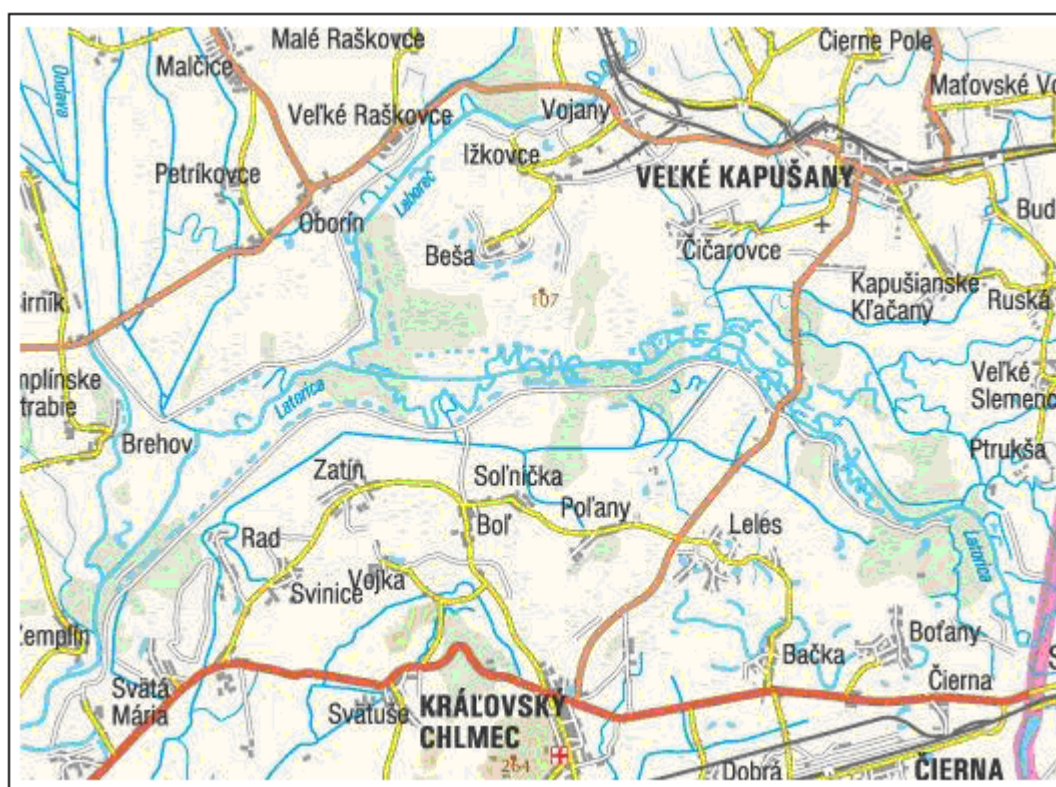
3.3. Súčasný stav využitia Bodrogu na rekreačnú plavbu

V súčasnosti je využívanie Bodrogu pre rekreačné účely na území Slovenskej republiky minimálne, pretože rieka je hlavne pri ľavom brehu veľmi hlboká a jej brehy sú väčšinou dosť strmé. Na celom úseku sa nachádza niekoľko pieskových pláží a niekoľko lúk priamo pri vode. Mnohé sú však zarastené a zaburinené. Popri celom toku sa dá nájsť viacero súkromných miest na táborenie, oddychovanie a pod. Avšak na brehu nie je ani jedno oficiálne táborisko aspoň so základným hygienickým vybavením (toalety, pitná voda ap.).

Táboriť sa zvykne pri obci Zemplín, prípadne pri obci Somotor, hoci je plocha zanedbaná a zarastená. Takéto „divoké kempovanie“ má negatívne dopady na celú oblasť, pretože sa vytvárajú smetiská a znižuje sa prístupnosť alebo priechodnosť územia.

Ďalším dôvodom prečo je rieka Bodrog na území Slovenskej republiky málo využívaná pre rekreačnú plavbu je, že nie je vybudovaná ani ďalšia nadväzná infraštruktúra, nie sú k dispozícii požičovne malých plavidiel. Prevádzkovaná je len požičovňa laminátových kanoe, ktorá pôsobí v regióne horného Zemplínu pre rieky Laborec, Ondava a Topľa.

Trochu iná situácia je na území Maďarskej republiky, kde hlavné cez víkendy je možné stretnúť množstvo kajakárov, taktiež výletníkov na pramiciach s malým motorom. Organizujú sa tu aj celodenné výletné plavby loďou so začiatkom v meste Tokaj na rieke Tisa, avšak len po štátnu hranicu so Slovenskou republikou, t.j. v celkovej dĺžke 51,7 km.

Zdroj: Internet

Obr.7 - Slovenská časť rieky Latorica a okolitý región

Na slovenskej časti rieky Bodrog nie je v súčasnosti vybudovaný prístav pre osobné lode, taktiež ani prístavná hrana bezpečná pre spúšťanie rekreačných plavidiel na vodnú hladinu.

Oficiálne funguje ako ho miestni obyvatelia hrdo nazývajú - len jeden osobný prístav na Bodrogu v Strede nad Bodrogom pri cestnom moste r. km 54,94. Ide však len o staršiu prerobenú loď LX Bratislava, ktorá v súčasnosti plní funkciu prístavného móla (obr.8). Jeho správcom je spoločnosť Lumix Trade - „Zemplínska plavebná spoločnosť, s. r. o.“ Trebišov. Toto prístavné mólo slúži aj ako bežné kotvisko na bezpečné vyviazanie a prezimovanie plavidiel spoločnosti v čase, keď nie je nutné využívať pevnú prekladiskovú hranu v Ladmovciach. Doposiaľ realizované propagačné plavby po rieke začínali práve na tomto mieste.

Pri obci Ladmovce na r. km 56.7 sa nachádza prekladisko (obr.9), jeho správcom je taktiež spoločnosť Lumix. Ide o spevnenú plochu o výmere 1200 m² s vybudovanou hranou pozostávajúcou z oceľových štetovnic. Koruna hrany je však osadená nízko. Betónové zhlavie koruny s vyvážovacími bitvami je v dezolátnom stave. Je použiteľná do hladiny 380 cm, na vodočte v Strede nad Bodrogom. Pri vysokých vodných stavoch je zaplavená, vysoko nebezpečná a z toho dôvodu ju nie je možné použiť ako vchod do vody. Avšak v budúcnosti by táto prístavná hrana mohla byť po jej rekonštrukcii využívaná pre rekreačné účely. Okrem už spomínanej prerobenej nákladnej lode LX Bratislava vlastní spoločnosť Lumix aj nákladnú loď LX Marek a LX-P-1 Bodrog, ktoré slúžia na prepravu štrkopieskov z Maďarska.

Zdroj: Ing. Radek Jakoby PhD.

Obr. 8 - Prístavné mólo v Strede nad Bodrogom

Na ľavom brehu rieky Bodrog r. km 54.5 ústi do rieky umelé rameno. Nachádza sa tu lodenica patriaca Povodiu Bodrogu. V mieste, kde rameno ústi do rieky Bodrog, je vybetónovaný spád z panelov. Toto miesto však môže byť použité pre spúšťanie rekreačných plavidiel na vodnú hladinu len pri vodnom stave okolo 450 cm (vodočet/Streda nad Bodrogom). [6]

Infraštruktúra vodnej turistiky je celkovo na veľmi na slabej úrovni. Možnosti pristátia s plavidlami je veľmi málo. Na celom toku neexistuje strážené prístavisko plavidiel v prípade opustenia plavidla. Avšak k tomu aby mohol byť vytvorený niekoľko dňový programový balíček, vhodný pre širokú škálu cieľového segmentu sú prírodné, kultúrne a iné špecifiká krajiny nepostačujúce, dôležitá je práve aj infraštruktúra vodnej turistiky. Okrem toho je veľmi dôležitá infraštruktúra pešej turistiky, cykloturistiky a v neposlednom rade aj technická infraštruktúra.

Infraštruktúra pešej turistiky nie je na lepšej úrovni ako infraštruktúra vodnej turistiky. Priamo v mikroregióne sa nenachádzajú žiadne turistické trasy. Pritom vhodný je na pešiu turistiku vrch Tarbucka pri Strede nad Bodrogom, veľký kopec pri Kráľovskom Chlmcí, Poniklecová lúčka a Horešské lúky pri obci Malý Horeš.

Nížinný charakter krajiny a sieť udržiavaných ciest vedúcich po korunách hrádzí a v mimo hrádzovom priestore tvoria ideálne prostredie pre nenáročný cykloturizmus. Doteraz však neexistujú oficiálne vyznačené a registrované cyklotrasy v mikroregióne. Z toho dôvodu, kvôli zaisteniu maximálnej bezpečnosti bicyklistov, ako aj kvôli najlepším možnostiam spoznania krajiny a prírody by bolo vhodné prvú cyklotrasu viesť takmer výlučne po ceste vedúcej po násypoch Bodrogu a Latorice. Tak ako v prípade člnov, chýba aj požičovňa bicyklov. Vhodné by bolo v rámci programového balíčka vytvoriť napríklad kombináciu cykloturistiky s vodnou turistikou.

Zdroj: Ing. Andrej Dávid PhD.

Obr. 9 - Prístavná hrana Ladmovce

Čo sa týka technickej infraštruktúry, tak celková dĺžka ciest I – III triedy je 477 km. Žiadna diaľnica okres Trebišov nepretína. V súčasnom období je v okrese 99,03 km ciest I. triedy; 38,93 km II. triedy a 328,70 km III. triedy. Parametre týchto ciest však nevyhovujú v súčasnosti platným požiadavkám pre cesty tohto významu. Stav cestnej siete je na mnohých úsekoch kritický. Železničné spojenie z Košíc do mikroregiónu je veľmi dobré, cesta trvá iba niečo vyššie jednej hodiny. Do vlaku je možné vziať so sebou aj bicykel a po predbežnom nahlásení aj laminátové kanoe. [7]

4. VÍZIA PRE CESTOVNÝ RUCH V MEDZIBODRŽÍ

Predpokladá sa, že mikroregión Medzibodrožie bude mať v roku 2017 vytvorené funkčné podmienky pre realizáciu a rozvoj udržateľného turizmu a služieb. V rámci

mikroregiónu – a to aj v jeho cezhraničnom rozmere – bude fungovať dobrá spolupráca medzi subjektmi a sektormi. Návštevníci budú mať k dispozícii kvalitné služby, miestne produkty a programové balíky. Oblasť bude mať jasne definovaný charakter a imidž, ako aj funkčný informačný a marketingový systém. Krajina a verejné priestranstvá v regióne budú udržiavané a koncepcne skrášľované.

I v súčasnosti sa v Medzibodroží začína venovať otázke turistiky čoraz viac samospráv a podnikateľských subjektov. Jedným z nich je aj občianske združenie Sosna z Košíc. Toto občianske združenie v spolupráci s maďarskými organizáciami pracovalo v mikroregióne Medzibodrožie od mája 2006 do júna 2007 na projekte „Vodná a vidiecka turistika bez hraníc“, podporeného z iniciatívy spoločenstva INTERREG IIIA. Zámerom tohto projektu bol rozvoj cestovného ruchu a služieb v celom historickom Medzibodroží. Počas tohto obdobia podrobne skúmali potenciál tejto oblasti – vodné cesty a cyklotrasy vedúce cez krajinu, ktorá má už nádych istej exotiky. Skúmali prírodné hodnoty našich najkrajších lužných lesov, plných vodného vtáctva, historické a kultúrne hodnoty miestnych hradov, kaštieľov a kostolov, romantické rady pivníc, ktoré v sebe ukrývajú vynikajúce vína a k tomu ešte možnosti jazdy na koní, lovu rýb, špeciality maďarskej kuchyne alebo práce miestnych rezbárov. Napriek tomu všetkému je tento kraj ešte stále takmer neobjavený turistami. Na jednej strane je nevýhodou nedostatočné množstvo návštevníkov, na druhej strane je výhoda oblasti v tom, že nie je ešte opozeraný a je v ňom stále čo objavovať.

Všeobecný cieľ projektu tohto občianskeho združenia bol nasledovný:

- zlepšenie životných podmienok ľudí žijúcich v cieľovej oblasti prostredníctvom diverzifikácie hospodárskej štruktúry,
- trvalo udržateľné využívanie prírodného potenciálu ako zdroja hospodárskeho rastu bez poškodenia prírodného prostredia.

Počas projektu bol napríklad vytvorený návrh spoločného loga pre celé historické Medzibodrožie, bola vytvorená web stránka s informáciami pre návštevníkov, boli vypracované návrhy tematických cyklotrás.

To, že je oblasť Medzibodrožia takmer nedotknutá a turistický „neokukaná“ a najmä to, že rieky Bodrog a Latorica sú splavné, na tom v spojení s hospodárením šetrným k prírode je možné založiť „naštartovanie“ cestovného ruchu.

Rozvoj cestovného ruchu v Medzibodroží podporuje aj občianske združenie Bodrogtour, ktoré v tejto oblasti založilo Turistické informačné centrum, ktoré ponúka turistom a návštevníkom tejto oblasti dvojdnové a trojdnové programové balíčky, pre žiakov základných škôl organizuje zaujímavé vlastivedné výlety. Jedným z takýchto atraktívnych a obľúbených výletov je v letnej sezóne aj vyhliadková plavba na rieke Bodrog.

Historické mestá a obce, či zákutia tokajskej vinohradníckej oblasti si mohli počas prvej sezóny prezrieť stovky turistov na jedinej turistickej lodi na východnom Slovensku na rieke Bodrog. Prevádzku lode medzi Slovenskom a Maďarskom, ktorú kedysi využívali maďarskí prezidenti, odštartoval majiteľ a kapitán lode Miloš Lukáč. V turistických plavbách chce pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

Zavedenie pravidelnej plavby výletnou loďou (obr. 10) je len jednou z možností ako zatraktívniť mikroregión Medzibodrožie. Je však potrebné vytvoriť ďalšie zaujímavé ponuky tak, aby sa zabezpečila systematická a dostatočná návštevnosť tejto oblasti.

Zdroj: Ing. Eva Filová

Obr. 10 - Náčrt trasy plavby vyhlídkovej lode

5. ZÁVER

Únava zo stresového života v ekologicky nevhodnom prostredí slovenských veľkomiest sa u účastníkov cestovného ruchu odzrkadľuje v čoraz častejšej orientácii na prírodu, kľudné a nehučné prostredie. Návrat k prírode, pobyt na vidieku, relaxačné aktivity – cykloturistika, či splavovanie vodných tokov – sú typické motívy vidieckeho turizmu. Práve tieto podmienky sú lákadlom pre návštevníkov i v oblasti Medzibodrožia. Dané územie patrí medzi ekonomicky slabšie rozvinuté regióny s veľkou mierou nezamestnanosti, ale naproti tomu s veľmi vhodnou geografickou polohou. Jednou z možností ako zmeniť túto hospodársku a sociálno – ekonomickú situáciu je rozvoj vodnej a vidieckej turistiky.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- [1] SOSEDOVÁ, J. a kol. Projekt MŠ SR VEGA 1/0607/09 Vodná doprava ako podmieňujúci faktor a nástroj rozvoja turizmu a jeho sociálno – ekonomické a environmentálne dôsledky pre vybrané regióny Slovenska.
- [2] KUPKOVIČ, M. a kol. Kalkulácie a rozpočty. SPRINT vydavateľská, filmová a reklamná agentúra, Bratislava, 2000, 197 s.

- [3] RAJŇÁK, M. a kol.: Cenové rozhodovanie. SPRINT vydavateľská, filmová a reklamná agentúra, Bratislava, 1999, 215 s.
- [4] VALACH, J.: Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Vysoká škola ekonomická, Praha, 1995, 156 s.
- [5] MOJŽIEŠIK, Ľ.: Plavebná pasportizácia riek Bodrog, Laborec a Latorica. Slovenská technická univerzita, Bratislava, 1998, 34 s.
- [6] *Rieka Bodrog – slovenská a maďarská časť* [online]. Posledná revízia 20.1.2009 [cit. 2007-11-25] Dostupné z :<<http://www.bodrog.sk>>.
- [7] *Región Medzibodrožie* [online]. c2007 [cit.2008-01-20]. Dostupné z: <<http://www.bodrog-tisa.sk>>.
- [8] *Povodie Bodrogu – hydrologické a vodohospodárske problémy* [online]. c2006 [cit. 2008-01-20]. Dostupné z: <<http://www.shmu.sk/sk/?page=130>>.
- [9] *Košický samosprávny kraj* [online]. c2007 [cit.2008-02-22]. Dostupné z: <<http://www.e.tradecenter.biz/infocenter/0002/0040>>.
- [10] *Významné chránené územia na Slovensku* [online]. c2007 [cit.2008-02-10]. Dostupné z: <http://www.sovs.sk/iba_files/Medzibodrožie.pdf>.
- [11] *Horné Medzibodrožie* [online]. c2007 [cit. 2008-03-10]. Dostupné z: <http://www.foruminst.sk/publ//interethnica/5/interthnica5_5_8.pdf>.
- [12] *Výletné plavby loďou* [online]. c2007 [cit. 2008-03-28]. Dostupné z: <www.plavba.sk>.

Recenzenti: Ing. Andrea Seidlová, Ph.D.
Univerzita Pardubice, DFJP, Katedra technologie a řízení dopravy
Ing. Michael Skalický, Ph.D.
Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje, ředitel